

SPOTKANIE NAUKOWE „RYDNO – MIEJSCA I LUDZIE”.
JUBILEUSZ MGR HALINY KRÓLIK

W dniach 8–9 października 2015 r. odbyło się spotkanie naukowe pt. *Rydno – miejsca i ludzie*, zorganizowane przez Ośrodek Interdyscyplinarnych Badań Archeologicznych Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk przy udziale Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu. Były to równocześnie obchody jubileuszu mgr Haliny Królik z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN (dalej: IAE PAN), wybitnej badaczki wielu stanowisk z epoki kamienia w Polsce (w tym Rydna i Całowania) i w Afryce.

Spotkanie rozpoczęła konferencja w dniu 8 października 2015 r., która odbyła się w siedzibie Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu. Zgromadziła ona kilkudziesięciu znanych badaczy epoki kamienia z całej Polski, reprezentujących uniwersytety, muzea, służby konserwatorskie, ośrodki IAE PAN, jak też stowarzyszenia promujące archeologię, ze szczególnym uwzględnieniem wyjątkowego stanowiska archeologicznego, jakim jest Rydno. Konferencję otworzył Dyrektor Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu, mgr Adam Zieleziński, a po nim głos zabrała mgr Małgorzata Cieślak-Kopyt – kierownik Działu Archeologii Muzeum oraz dr Hanna Kowalewska-Marszałek – kierownik Ośrodka Interdyscyplinarnych Badań Archeologicznych IAE PAN. Po powitaniu zebranych gości i oficjalnym otwarciu obrad, zaprezentowano trzy referaty. Pierwszy: *Sto lat badań Rydna – kopalni ochry z epoki kamienia*, który wygłosił prof. dr hab. Romuald Schild, dotyczył historii i głównych wyników badań stanowiska. Badania wykopaliskowe na jego rozległym obszarze są prowadzone od dziesiątków lat, w czym znaczący udział mieli badacze z dawnego Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN (obecny IAE PAN). W drugiej części wystąpienia prof. Romuald Schild zaprezentował sylwetkę Jubilatki – mgr Haliny Królik, omawiając jej wieloletnie prace terenowe w Polsce (m.in. na stanowiskach Rydno i Całowanie) i w Afryce na Pustyni Zachodniej oraz Synaju, a także bogaty dorobek naukowy w postaci wysoko punktowanych publikacji (ryc. 1).

Kolejna prezentacja – mgr. Andrzeja Jacka Tomaszewskiego i mgr Elżbiety Ciepielewskiej (badaczy z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie) oraz mgr Haliny Królik (z IAE PAN) *Rydno. Badania 1988–2007* – dotyczyła najważniejszych wyników tych badań. W ostatnim wystąpieniu, pt. *Rydno – koncepcja dalszych badań, ochrony oraz promocji*, dr Michał Przeździecki z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego skupił się na problematyce

Ryc. 1. Obrady w Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu. Mgr Halina Królik na pierwszym planie.

Fot. M. Jórdeczka

Ryc. 2. Uczestnicy konferencji na terenie Rydna.

Fot. M. Jórdeczka

związanej z przyszłością stanowiska i próbą podjęcia stosownych kroków w celu jego ochrony. Prezentacje zakończono dyskusją.

Po niej uczestnicy udali się na teren stanowiska Rydno koło Skarżyska-Kamiennej, gdzie prof. Romuald Schild oraz pozostali badacze oprowadzili zebranych po miejscach, w których prowadzone były prace wykopaliskowe. Były to kopalnie hematytu, pracownie oraz obozowiska wyróżnione na wielu stanowiskach (ryc. 2).

Zwiedzanie stanowiska zakończyło uroczyste ognisko rozpalone na terenie, gdzie organizowane są popularnonaukowe pikniki archeologiczne.

Kolejny dzień spotkania był poświęcony wyjazdowi na równie ważne stanowisko z epoki kamienia w Całowaniu (gm. Otwock, woj. mazowieckie). Prof. Romuald Schild, jako czołowy jego badacz w latach 1962–1969, 1983 oraz 1991, oprowadził po nim zebranych i zaprezentował najważniejsze informacje dotyczące jego stratygrafii i chronologii. W wyprawie na oba stanowiska uczestniczyli między innymi profesorowie Bolesław Ginter i Michał Kobusiewicz, którzy jako młodzi badacze brali udział w pracach wykopaliskowych tam prowadzonych (ryc. 3).

Minęło ponad 100 lat od pierwszych badań na Rydnie i ponad 50 lat od badań na stanowisku w Całowaniu. Wyprawa ta uświadomiła uczestnikom, jak zmienił się krajobraz, który nie przypomina tego, w jakim bytowali łowcy-zbieracze paleolitu i mezolitu. Podlega on też nadal stałym intensywnym zmianom związanym ze współczesną gospodarką.

Celem tych spotkań było więc uzmysłowienie sobie i innym rangi tych niezwykłych miejsc oraz refleksja nad koncepcją ich ochrony i szerszej promocji.

Wyniki wieloletnich badań kompleksu stanowisk Rydno i Całowanie zostały ostatnio opublikowane w monografiach wydanych przez Instytut Archeologii i Etnologii PAN:

– R. Schild, H. Królik, A.J. Tomaszewski, E. Ciepielewska *Rydno, A Stone Age red ochre quarry and socioeconomic center. A century of research*, R. Schild red., Warszawa 2011;

– *Całowanie. A Final Paleolithic and Early Mesolithic site on an island in the ancient Vistula channel*, R. Schild red., Vetera et Nova, New Studies of Archaeological Materials and Data Stored at Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Science, II, Warszawa 2014.

Ryc. 3. Uczestnicy konferencji na terenie stanowiska w Całowaniu.

Fot. M. Jórdeczka

Pomimo chłodu, przez oba dni towarzyszyło nam słońce. Dla większości uczestników był to pierwszy kontakt terenowy ze znanymi z literatury stanowiskami. Atmosfera i walory obu spotkań spowodowały, że planowane są kolejne sesje terenowe na stanowiskach z epoki kamienia w różnych regionach Polski.

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim Osobom zaangażowanym w organizację tego wydarzenia, a w szczególności Pani mgr Małgorzacie Cieślak-Kopyt z Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu, a także dr. Michałowi Przeździeckiemu z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego oraz Panu Tomaszowi Juchniewiczowi ze Stowarzyszenia „Praosada Rydno” za pomoc w organizacji części plenerowej.

Katarzyna Kerneder-Gubała